

Nr 18

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m. såvitt denna hänvisats till konstitutionsutskottet.

Till konstitutionsutskottet har hänvisats proposition nr 32 angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m. i den del, vari Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad departementschefen anför om en inom 1958 års utredning kyrka—stat utförd undersökning av möjligheterna till och metoden för klarläggande av religionens betydelse som samhällsfaktor. Slutsatsen i departementschefens uttalande är, att någon undersökning i det angivna syftet icke bör genomföras inom ramen för nämnda utredning.

I anledning av propositionen i nämnda del har i andra kammaren av herr *Nelander m. fl.* väckts en motion, nr 757, vilken hänvisats till konstitutionsutskottet. I densamma hemställs, »att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 32 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger uttryck för en önskan om att en utredning om religionens betydelse som samhällsfaktor snarast må komma till stånd».

Inledning

Riksdagen beslöt år 1956, med bifall till vad konstitutionsutskottet hemställt i utlåtande (nr 17) över vissa motioner, att i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 381) anhålla om en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och svenska kyrkan.

I nämnda utlåtande underströk utskottet, att utredningens huvudsyfte borde vara att framlägga material för en fortsatt diskussion av och ett framtida ställningstagande till den angivna frågan. Utredningen borde därför enligt utskottets uppfattning vara förutsättningslös i den meningen, att den icke tog sikte på vare sig fortsatt organisatoriskt samband mellan staten och kyrkan eller upplösning av detta samband.

Med hänsyn till att kristen etik och kristen verksamhet i väsentlig mån bidragit till att forma dagens svenska samhälle, borde det enligt utskottets mening vara av grundläggande vikt för en utredning rörande kyrkans förhållande till staten, att religionens betydelse som samhällsfaktor klarlades. Utom tvivel stod, uttalade utskottet, att kyrkans förmåga att inverka på opinionsbildningen haft avsevärd betydelse. Även om det i stor utsträckning här rörde sig om företeel-

ser i samhället, som var svåra att avgränsa och mäta, fick det enligt utskottet likväl antagas, att en kartläggning av kristendomens roll i det nuvarande samhället skulle, under jämförelser med förhållandena i andra länder, kunna föras så långt, att dess resultat skulle ha värde för den fortsatta utredningen.

Utskottet fann det ej osannolikt, att den föreslagna utredningen åtminstone i vissa avsnitt måste begränsas till ett mera översiktligt framläggande av hittills vunna resultat.

Med anledning av riksdagens hemställan bemyndigade Kungl. Maj:t den 10 januari 1958 chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att utföra en första etapp av den begärda utredningen.

I direktiven för utredningen anslöt sig departementschefen i allt väsentligt till de uttalanden om utredningens syfte och uppläggning, som gjorts i konstitutionsutskottets utlåtande. Departementschefen framhöll särskilt vikten av att utredningsarbetet från början noga förbereddes och planlades. I förberedelsearbetet borde ingå en grundläggande inventering av hittills verkställda undersökningar och en kartläggning av föreliggande problem och reformförslag. I detta sammanhang borde också uppgifter om förhållandet mellan kyrka och stat i främmande länder anskaffas och sammanställas. Vidare borde undersökas, vilka möjligheter som förelåg och vilka metoder som kunde komma till användning för att tillgodose önskemålet om ett klarläggande av religionens betydelse som samhällsfaktor. Särskilt intresse borde slutligen ägnas åt frågan, i vad mån utredningens fortsatta arbete kunde begränsas till principiellt betydelsefulla avsnitt. Det förordade förberedelse- och planlägningsarbetet borde utgöra en första etapp av utredningen. Sedan arbetet fullgjorts i sådan omfattning, att det utgjorde en lämplig grundval för utredningens fullföljande i andra former, borde ärendet ånyo prövas av Kungl. Maj:t för beslut om det fortsatta utredningsarbetet.

De sakkunniga har antagit benämningen 1958 års utredning kyrka—stat.

Utredningen framlade år 1963 ett första delbetänkande, betitlat »Religionens betydelse som samhällsfaktor. Möjligheter och metoder för en sociologisk undersökning» (SOU 1963:26). Över detta har yttranden avgetts av socialstyrelsen, kammarkollegiet, statistiska centralbyrån, skolöverstyrelsen, kanslern för rikets universitetet — efter hörande av de humanistiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm samt de teologiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund — styrelsen för socialinstitutet i Stockholm, statens råd för samhällsforskning, domkapitlen i Uppsala, Göteborg och Växjö, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, statens ungdomsråd, Förbundet för religionsfrihet, Svenska kyrkans diakonistyrelse, Sveriges frikyrkoråd, Sveriges nykterhetsvänners landsförbund, styrelsen för Sveriges radio, Arbetarnas bildningsförbund, Studieförbundet Medborgarskolan, Frikyrkliga studieförbundet, Sveriges kyrkliga studieförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Högerns ungdomsförbund och Folkpartiets ungdomsförbund.

Utredningens betänkande

Utredningen har uppdragit åt en forskargrupp att undersöka möjligheter till och metoder för klarläggande av religionens betydelse som samhällsfaktor. Resultatet av gruppens undersökning och vissa häröver av utredningen inhämtade yttranden redovisas i betänkandet.

Forskargruppen rekommenderar från de allmänna synpunkter, varifrån den funnit sig böra utgå, en brett kartläggande undersökning av religionens förekomst och yttringar i dagens svenska samhälle i form av en intervjuundersökning på ett sannolikhetsurval från hela landet, kombinerad med en attitydstudie beträffande inställningen till vissa med problemet kyrka—stat förknippade arrangemang. Resultatet av intervjuundersökningen föreslås skola tolkas vid analyserande efterdiskussioner i s. k. symposier. Gruppen uttalar vidare, att smärre specialundersökningar av enskilda detaljfrågor kan bli aktuella i samband med symposierna och att möjligen något symposium bör hållas före undersökningen och gälla undersökningsinstrumentens lämplighet för sina syften. I den mån ett historiskt perspektiv med belysning av den kristna etikens bidrag till forandet av dagens svenska samhälle kan anses önskvärd, rekommenderar gruppen dessutom en innehållsanalytisk undersökning, avsedd att historiskt kartlägga förekomsten och arten av religiösa motiveringar i debatten för och emot grundläggande samhällsreformer.

Över gruppens rapport, vari diskuteras även andra forskningsmetoder, t. ex. den aktualgenetiska, har utredningen, som ovan nämnts, inhämtat vissa expertyttranden. I dessa framföres, förutom viss kritik från teknisk synpunkt, förslag om socialgeografiska och socialstatistiska undersökningar. I ett yttrande ifrågasattes en undersökning med utgångspunkt i att i samhället finns tre betydelsefulla normsystem, nämligen rättsregelsystemet, det kyrkliga-religiösa normsystemet och det moraliskt-etiska systemet.

Utredningen finner det möjligt att med de föreslagna metoderna göra en religionssociologisk undersökning, vars resultat skulle vara betydelsefulla för belysningen av de problem, som rymmes inom den av konstitutionsutskottet ställda frågan om religionens betydelse som samhällsfaktor. Att göra en kartläggning av religionens förekomst i enskilda människors liv i dagens svenska samhälle synes sålunda utredningen möjligt. Statistiska samband av intresse mellan religiösa och sociala attityder skulle härvid framträda. Frågan om orsakssammanhangen skulle väl kunna i någon utsträckning belysas genom symposierna, men det torde icke finnas grund för att hysa alltför stora förväntningar om att kunna nå orsakssammanhangen. Bortsett från resultaten av attitydundersökningen skulle slutsatser knappast kunna dragas av direkt betydelse för utformandet av de framtida relationerna mellan staten och svenska kyrkan. Däremot skulle undersökningen kunna ge ökad kunskap om den närmare arten av det kristna inflytandet i dagens samhälle.

Vad angår den av forskargruppen rekommenderade innehållsanalytiska me-

toden anser utredningen denna ännu icke vara tillräckligt prövad för att användas för ifrågasvarande ändamål. Utredningen finner det vidare kunna ankomma på symposierna att bedöma, om det i ett visst läge kan vara rimligt att använda den aktualgenetiska metoden. Till de framställda förslagen om socialgeografiska och socialstatistiska undersökningar ställer sig utredningen avvisande. Frågan om betydelsen av det kyrkliga-religiösa normsystemet kan slutligen enligt utredningens uppfattning beaktas inom ramen för det föreslagna förberedande symposiet.

Det må här anmärkas, att det av riksdagen framförda önskemålet om en kartläggning av religionens roll i samhället, enligt vad utredningen redovisat i annat sammanhang, synts utredningen omfatta jämväl en undersökning av den verksamhet som utövas av olika kristna samfund i vårt land. Resultatet av en sådan undersökning har framlagts i ett andra delbetänkande, betitlat »Kyrkor och samfund i Sverige. Omfattning och verksamhet» (SOU 1963: 39).

Kostnaderna för de av forskningsteamet föreslagna undersökningarna anges till sammanlagt 365 000 kr. Av kostnaderna belöper 225 000 kr. på den föreslagna större intervjuundersökningen, 25 000 kr. på specialundersökningar, 40 000 kr. på symposierna och 75 000 kr. på den innehållsanalytiska undersökningen.

Remissyttranden

Så gott som alla remissinstanser förordar att den sociologiska undersökningen genomföres. Vissa instanser föreslår, att undersökningen kompletteras i olika avseenden. *Socialstyrelsen* ifrågasätter under hänvisning till utredningens huvudsyfte, om den planerade undersökningen bör komma till stånd, men vill med hänsyn till det allmänna intresset av en dylik undersökning icke motsätta sig att den genomföres. Däremot avstyrkes ett genomförande av undersökningen av *styrelsen för socialinstitutet i Stockholm, LO, Frikyrkliga studieförbundet* och *Folkpartiets ungdomsförbund*, vilka instanser i allmänhet uttalar sitt intresse för undersökningen i och för sig men anser att den icke bör genomföras i detta sammanhang. *Förbundet för religionsfrihet* finner, att undersökningen icke bör administreras av utredningen.

Beträffande värdet av den föreslagna undersökningen delar nästan alla remissinstanser, som uttalat sig i frågan, utredningens uppfattning, att undersökningen icke kan väntas ge direkt vägledning för det framtida gestaltandet av förhållandet mellan staten och kyrkan men att den ändå kan komma att ge ökad kunskap om den närmare arten av det kristna inflytandet i dagens samhälle. Endast *Sveriges kyrkliga studieförbund* ifrågasätter riktigheten av utredningens tveksamhet angående den omedelbara nyttan av undersökningen.

Frågan om den närmare utformningen av undersökningen har rönt ett livligt intresse från remissinstansernas sida. Från flera håll framföres i detta avseende olika önskemål och i ett par fall förhållandevis detaljerade förslag. *Socialstyrelsen* förutsätter, att undersökningen begränsas till religiös aktivitet

och trosuppfattning. Styrelsen föreslår vidare, att man i detta sammanhang låter utreda frågan om den svenska kyrkans ställningstaganden och medverkan i frågor rörande samhällsutvecklingen under de senaste 100 åren. Ett liknande förslag framföres av *teologiska fakulteten vid universitetet i Lund*, som finner det nödvändigt, att en idéhistorisk-systematisk utredning av kristendomens betydelse för det svenska rättssamhället företages. Den historiska aspekten betonas även av *humanistiska fakulteten vid universitetet i Uppsala* och *domkapitlet i Växjö*. *Statistiska centralbyrån* finner, att ett så omfattande program för en intervjuundersökning som det av forskningsteamet framlagda redan från teknisk synpunkt är orealistiskt och nära nog omöjligt att genomföra, varför centralbyrån anser, att en väsentlig nedskärning av antalet variabler är ofrånkomlig. Vidare menar centralbyrån, att utredningen icke tillfredsställande preciserat frågeställningarna. Att undersökningen bör begränsas till några preciserade frågeställningar eller att en grundläggande oklarhet föreligger i själva problemställningen understrykes också av *universitetskanslersämbetet*, *humanistiska fakulteten vid universitetet i Göteborg* och *statens råd för samhällsforskning*. Sistnämnda instans framhåller, att en undersökning, inriktad på att klarlägga religionens effekt, måste ges en mera förutsättningslös inriktning än den i betänkandet skisserade. Av *humanistiska fakulteten vid universitetet i Lund* och *domkapitlet i Uppsala* betonas nödvändigheten av att det framlägges noggrant utarbetade frågeformulär och plan för urvalet av intervjupersonerna. *Skolöverstyrelsen* och *humanistiska fakulteten vid universitetet i Stockholm* finner, att man i den planerade undersökningen ej i tillräcklig grad beaktat skolans och den religiösa fostrans betydelse. Även *statens ungdomsråd* finner det önskvärt, att man speciellt beaktar den unga människans relation till religionen. Ungdomsrådet uttalar sin tillfredsställelse över att forskningsmöjligheterna och forskningsmetoderna redovisats så fylligt. *Styrelsen för Sveriges radio* finner det lämpligt, att lyssnarna-tittarna utgör ett forskningsunderlag.

Att undersökningen skall kompletteras med socialgeografiska och socialstatistiska undersökningar tillstyrkes av *humanistiska fakulteten vid universitetet i Uppsala*. *Domkapitlet i Växjö* och *Sveriges frikyrkoråd* rekommenderar att dylika undersökningar ytterligare överväges.

Den a k t u a l g e n e t i s k a undersökningsmetoden avstyrkes av samtliga remissinstanser, som uttalat sig härom, nämligen *statistiska centralbyrån*, *teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala*, *humanistiska fakulteten vid universitetet i Stockholm* och *domkapitlet i Uppsala*.

Svenska kyrkans diakonistyrelse och *Sveriges kyrkliga studieförbund* tillstyrker i motsats till utredningen den i n n e h å l l s a n a l y t i s k a metoden. Denna avstyrkes däremot av *statistiska centralbyrån*, *teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala*, *humanistiska fakulteten vid universitetet i Stockholm* och *domkapitlet i Uppsala*.

Att undersökningen även bör omfatta frågan vilken roll det kyrkliga-religiösa normsystemet vid sidan av rättsregelsystemet och det

moraliskt-etiska systemet spelar för människors moraliska och rättsliga handlande föreslås av *universitetskanslersämbetet, teologiska fakulteterna vid universitetet i Uppsala och Lund, humanistiska fakulteten vid universitetet i Uppsala, domkapitlet i Växjö* samt *Arbetarnas bildningsförbund*. Däremot avstyrker *socialstyrelsen* att de föreslagna normsystemen kommer till användning vid undersökningen.

I fråga om *k o s t n a d e r n a* för undersökningens genomförande anser *statistiska centralbyrån* det icke vara möjligt att i nuvarande läge bedöma erforderligt antal intervjupersoner eller undersökningskostnaderna. *Svenska kyrkans diakonistyrelse* finner den föreslagna kostnaden blygsam.

Vad utredningen föreslagit rörande *s y m p o s i e r* med företrädare för skilda vetenskaper tillstyrkes av *teologiska fakulteten i Lund, domkapitlet i Uppsala, Sveriges frikyrkoråd* och *Arbetarnas bildningsförbund*, vilka instanser — utom frikyrkorådet — också särskilt betonar önskvärdheten av symposier på ett förberedande stadium.

Departementschefen

Departementschefen yttrar, att han med hänsyn till riksdagens uttalande år 1956 anser sig böra redovisa sin uppfattning om hur han i belysning av bl. a. arbetsläget för utredningen kyrka—stat ser på frågan om och i så fall när en sociologisk undersökning av religionens betydelse som samhällsfaktor kan bli aktuell. Han anför härefter:

»Jag har beträffande det återstående arbetet med den första utredningsetappen erfarit, att utredningen avser att i delbetänkanden redovisa sin bearbetning av frågor rörande lagstiftning och rättsskipning, förvaltningen på lokal-, stifts- och rikspanen, kyrkans egendom och ekonomi i övrigt, de teologiska fakulteternas och den teologiska forskningens framtida ställning samt folkbokföringens ordnande. Utredningen avser att därefter i ett särskilt slutbetänkande sammanställa de olika förslag till lösningar, som utredningen funnit tänkbara, och sålunda söka ge en samlad bild av hur förhållandet mellan staten och kyrkan kan gestaltas från olika utgångspunkter och med beaktande av skilda intressen. Om beräkningarna visar sig hålla streck, kan slutbetänkandet framläggas under år 1967.

Av vad utredningen anförut beträffande den sociologiska undersökningen av religionens betydelse som samhällsfaktor framgår, att en sådan undersökning inte anses vara av betydelse för slutförandet av den pågående utredningsetappen. Utredningen, som inte tar ställning till om undersökningen bör genomföras eller ej, har uttalat, att undersökningen ej kan väntas ge direkt vägledning för hur förhållandet mellan staten och kyrkan skall gestaltas i framtiden. Den kan emellertid enligt utredningens uppfattning komma att ge ökad kunskap om den närmare arten av det kristna inflytandet i dagens samhälle. Remissinstanserna har med något undantag anslutit sig till utredningens bedömning av undersökningens värde för det fortsatta utredningsarbetet. Så gott som samtliga remiss-

instanser har emellertid förordat att undersökningen genomföres, och har man då huvudsakligen hänvisat till att det finns ett allmänt intresse av att den enskilda människans relation till religionen kartlägges.

För egen del finner jag det med hänsyn till den första utredningsetappens inriktning stå klart, att en sociologisk undersökning inte skulle tillföra denna etapp något material av betydelse för slutförandet av det därtill hörande utredningsarbetet. I likhet med utredningen och det övervägande antalet remissinstanser anser jag det vidare tveksamt, om undersökningen skulle kunna bli av något större direkt värde för den slutliga bedömningen av frågan om förhållandet mellan staten och kyrkan. Även om jag delar den av utredningen och flertalet remissinstanser uttalade uppfattningen att undersökningen skulle kunna ge ökad kunskap om det kristna inflytandet i dagens samhälle, finner jag dock den betydelse och det intresse undersökningen må ha i detta avseende knappast utgöra ett avgörande motiv för att den bör ske inom ramen för ett utredningsarbete, som syftar till att utgöra underlag för ett framtida ställningstagande till frågan om förhållandet mellan staten och kyrkan.

Med hänvisning till vad jag nu anfört anser jag, att den ifrågavarande sociologiska undersökningen av religionens betydelse som samhällsfaktor inte bör genomföras inom ramen för det pågående utredningsarbetet.

Detta mitt ställningstagande innebär inte att jag från andra utgångspunkter ställer mig avvisande till att forskning kommer till stånd för att närmare belysa de förhållanden som avses med undersökningen. Det synes snarare vara från allmän synpunkt önskvärt att förutsättningar skapas för en sådan forskning. Om forskare önskar ägna sig åt denna forskning, synes det därför böra — i den ordning som gäller härför — övervägas att ställa medel till förfogande ur vederbörliga anslag för forskning.»

Motionen

Motionärerna framhåller, att de delar de synpunkter, som framkommit både i remissyttrandena och i departementschefens uttalande om önskvärdheten av en undersökning rörande religionens betydelse som samhällsfaktor, och vill erinra om att riksdagen vid frågans behandling år 1956 uttalade sig i samma riktning. Även om en sådan undersökning icke kan sägas betyda något för utredningen kyrka—stat i dess nuvarande stadium, kan den vid senare tidpunkt ha betydelse. I varje fall skulle den ha stort värde för att tillföra debatten kring de berörda problemen nytt material av vetenskaplig halt.

Av anförda skäl är det enligt motionärernas mening av vikt, att riksdagen i samband med behandlingen av ifrågavarande proposition ger uttryck för sin tidigare ståndpunkt om betydelsen av en undersökning rörande religionens betydelse som samhällsfaktor och sin förväntan, att Kungl. Maj:t, så snart de personella förutsättningarna beträffande lämpliga forskare föreligger, föranstaltar om en sådan undersökning, möjligen mera koncentrerad än vad uppläggningsen enligt utredningens betänkande skulle innebära.

Utskottet

I det utlåtande år 1956, som gav upphov till den nu pågående utredningen kyrka—stat, uttalade utskottet, att det borde vara av grundläggande vikt för en utredning rörande kyrkans förhållande till staten, att religionens betydelse som samhällsfaktor klarlades. Möjligheterna till och metoderna för en undersökning i det angivna syftet har granskats och redovisats av den nämnda utredningen i ett betänkande år 1963, vilket varit föremål för remissbehandling. Departementschefens ställningstagande till frågan om en sådan undersökning har nu getts riksdagen till känna genom förevarande proposition.

Utredningen kyrka—stat har uttalat, att det är möjligt att genomföra en sociologisk undersökning, vars resultat skulle vara av betydelse för belysning av frågan om religionen som samhällsfaktor. Det skulle sålunda vara möjligt att kartlägga religionens förekomst i enskilda människors liv och vinna ökad kunskap om den närmare arten av det kristna inflytandet i dagens samhälle. Däremot kan man icke vänta sig att uppnå någon närmare belysning av orsakssammanhangen och knappast heller att få underlag för några slutsatser av direkt betydelse för utformningen av det framtida förhållandet mellan staten och den svenska kyrkan.

Den bedömning, som utredningen sålunda gjort på grundval av den förberedande undersökningen, har delats av det alldeles övervägande antalet remissinstanser och även av departementschefen. Då en undersökning med den skisserade uppläggningsen kan förutses icke få större direkt värde för den slutliga bedömningen av frågekomplexet kyrka—stat, har departementschefen funnit en sådan undersökning icke böra komma till stånd inom ramen för det pågående utredningsarbetet.

Även utskottet ansluter sig till den bedömning, som sålunda allmänt gjorts. Det har otvivelaktigt varit av stort värde, att en sådan förberedande undersökning utförts, som nu redovisats. Först därmed har det blivit möjligt att närmare bedöma vad som kan vinnas genom forskning på ifrågavarande område. Av de förhoppningar, som tidigare må ha ställts och som i viss mån kommit till uttryck i utskottets utlåtande år 1956, har vissa visat sig kunna infrias men andra åter icke. Det framstår för utskottet som tydligt, att de resultat, som en sociologisk undersökning enligt de av utredningen kyrka—stat uppdragna riktlinjerna kan väntas ge, icke motiverar, att en undersökning genomföres inom ramen för nämnda utrednings arbete.

Det kan emellertid förutsättas, att i och för sig betydelsefulla resultat kan vinnas genom en sådan undersökning, som utredningen skisserat, bl. a. en allmän bakgrund för överväganden rörande hithörande frågor. Remissinstanserna har med få undantag förordat, att undersökningen genomföres med hänsyn till det allmänna intresse, som därtill anknyter. Departementschefen har också uttalat, att det synes vara från allmän synpunkt önskvärt att förutsättningar skapas för forskning på området och att det bör övervägas att, i vanlig ord-

ning och ur vederbörliga anslag, ställa medel till förfogande, om forskare önskar ägna sig åt ifrågavarande problem. Värdet av en undersökning om religionens betydelse som samhällsfaktor har även understrukits i den föreliggande motionen, vari hemställes om en skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Utskottet vill för sin del instämma i uttalandena om det önskvärda i att forskning på ifrågavarande område kommer till stånd. Utskottet intar härvidlag samma ståndpunkt som i 1956 års utlåtande. Det vill också synas angeläget, att det betydelsefulla förarbete, som utförts genom utredningen kyrka—stat, tillvaratas. Det är emellertid här delvis en fråga om personella resurser. Av departementschefens uttalande har framgått, att intresserade forskare bör kunna påräkna en gynnsam inställning hos vederbörliga instanser. Utskottet vill understryka departementschefens uttalande härutinnan och betona det angelägna i att forskning på området stimuleras.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av proposition nr 32 såvitt nu är i fråga samt motionen II: 757, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 24 mars 1965

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Torsten Andersson, Damström, Sveningsson, Erik Olsson, Carl Albert Anderson, Dahlberg, fröken Stenberg och herr Sörenson; samt

från andra kammaren: herr Adamsson, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Hamrin i Jönköping, Larsson i Luttra, Andersson i Billingsfors, Johansson i Dockered, Zetterberg, Keijer och Werner.